

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

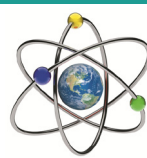
№10(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 282 sahifa,
2-oktyabr, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Raqamli oliy ta'lim boshqaruvida kommunikativ kreativlikni rivojlantirishning tashkiliy pedagogik mexanizmi	10
Mamatova Xilola Muxiddinovna	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellektdan foydalanishning ijobiy va salbiy jihatlari: tizimli tahlil va strategik yondashuvlar	14
Zamira Nishanova	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda muloqot va ijodiy faoliyat orqali o'zini namoyon etish ko'nikmalarini shakllantirish	17
Abdug'afforova Navbahoroy Botirjon qizi	
Raqamli sivilizatsiya davrida oliy ta'limda axborot-analitik kompetensiyani shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari	22
Oybek Davlatov	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda o'yin texnologiyalarining ahamiyati	27
Bekmuhammedova Muhlisa Abdusattarovna	
Jaloliddin Rumiy asarlarida komil inson va shaxsiy kamolot masalalari	33
Qodirova Madina Odiljon qizi	
Interfaol ta'lim texnologiyalari asosida o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	37
Ergasheva Shaxnoza Baxtiyor qizi	
Rhythmic Gymnastics: a Harmony of Art and Sport	42
Hurshida Murzoyeva	
Sport to'garaklari mashg'ulotlarining talaba-yoshlar jismoniy rivojlanishiga ta'siri	46
Jabborova Sevara Asroqul qizi	
Inklyuziv ta'lim sub'yektlari hamkorligini boshqarishning innovatsion pedagogik mexanizmlari	51
Kuranboyeva Ozoda Xakimovna	
Maktabdan tashqari ta'lim muhitining o'quvchilar ijtimoiy-emotsional rivojlanishiga ta'sir etuvchi pedagogik omillari	57
Mexriniso Nosirova	
Yangi O'zbekistonda maktabgacha va maktab ta'limi tizimi uchun zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashning rivojlanish istiqbollari	61
Sodiqova Yulduzxon Maxamat qizi	
Integrating Culture in Language Teaching and Developing Intercultural Tolerance: Pedagogical Approaches and Classroom Implications	65
Tairova Ruzakhon Umidbek qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida darsga ijobiy munosabatlarni shakllantirish va rivojlantirish texnologiyalari	71
Tursunbayeva Yulduz	
Sun'iy intellekt asosidagi adaptiv ta'lim muhitining pedagogik-psixologik nazariy asoslari	75
Xakimov Utkirbek Ilhomjon o'g'li	
O'zbek xalq cholg'ulari orkestri ijrochiligi san'atining rivojlanish tarixi va uning pedagogik ta'limdagi o'rni ...	79
Miskinova Sabina Ziyadxon qizi	
Преодоление узбекско-русской лингвокультурной интерференции при текстоворождении студентов-филологов: методический аспект	85
Тахирова Маъсуда Абдужаббор кизи	
Инновационные методы преподавания русского языка в вузах Узбекистана: развитие коммуникативной и речевой компетенции учащихся	91
Шокаримова Камола Абдуллаевна	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida yumshoq ko'nikmalarni shakllantirishning nazariy-metodologik asoslari....	98
<i>Yakubjonov Xasan Qahramonovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ilmiy-ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	103
<i>Umarov Xusniddin Egamboyevich</i>	
Sport maktabi o'quvchilarida yengil atletika intervalli mashg'ulotlari yordamida chidamlilikni oshirish	107
<i>Shuxrat Xudoyberdiyev Mamayusupovich, Abduqahhorov Nuriddin Xabibulloyevich</i>	
O'zbek va jahon adabiyoti matnlarini qiyosiy tahlil qilishda sun'iy intellekt va kompyuter lingvistikasining o'rni	112
<i>Sodikova Makhliyo</i>	
Milliy va umuminsoniy qadriyatlarga asoslangan harbiy tarbiya metodlari	117
<i>A'zamov Inom Salimjonovich</i>	
Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining inklyuziv ta'lim sharoitida o'quvchilar bilan ishlashda STEAM yondashuvidan foydalanish metodikasini takomillashtirish	121
<i>Abidjanova Vasila To'likinovna</i>	
Kommunikativ topshiriqlar asosida ingliz tilida gapirish ko'nikmasini rivojlantirishning metodik imkoniyatlari	129
<i>Prenova Gulsara Barlikbayevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik nutqiy kompetentligini rivojlantirishning nazariy asoslari	134
<i>Meyliqulova Manzura Abdullayevna</i>	
Kasbiy ta'lim sifatini boshqarishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish	138
<i>Ne'matova Zarina Furqat qizi</i>	
Kimyoning asosiy tushuncha va qonunlarini aksiomatik asosda talqin qilishning ilmiy-pedagogik ahamiyati	141
<i>Kamolova Nargiza Ibragimovna</i>	
Моделирование процесса формирования патриотизма у курсантов на основе культурного наследия казахской и узбекской интеллигенции	147
<i>Малдыбаев Куандик Бекбауович</i>	
Bo'lajak tarjimonlarda mumtoz asarlardagi leksik-frazeologik birliklarni tarjima qilish kompetensiyasini shakllantirish ("Firdavs ul-iqbol" asari misolida)	152
<i>Borasulova Dilnoza Dilmurodjon qizi</i>	
WHY I+1 is Not the ZPD: Reassessing Input-Based and Sociocultural Accounts of EFL Development	155
<i>Sattarova Zulxumor Nodirbek kizi</i>	
Лингвометодическая компетенция учителя русского языка: генезис понятия и структура в современной педагогической науке	159
<i>Икрамова Мунира Маруфжановна</i>	
Kasbiy axloq va pedagogik madaniyat masalasini tadqiq etishda ilmiy tadqiqot metodlarining o'rni va vazifalari	163
<i>Kazakov Shavkat Norqobilovich</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar nutq faoliyatida ijtimoiy muhitning psixologik roli	168
<i>Shadiyev Feruz Djaxonovich</i>	
Intellektida nuqsoni bo'lgan kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning so'z boyligini boyitishda o'yin texnologiyasidan foydalanish	173
<i>Xolmuxamedova Zilola Azimovna</i>	
PIRLS xalqaro baholash dasturida matn bilan ishlashning asosiy turlari va ularni boshlang'ich ta'limda qo'llash metodikasi	178
<i>Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna</i>	
Ona tili ta'limida sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish orqali o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish	183
<i>Toshmatova Yulduz Olloqulovna</i>	
Kompetentlikka asoslangan ta'limda pedagogning kasbiy madaniyatining o'rni	190
<i>Xojamov Ilhomjon Rahmonaliyevich</i>	

Boshlang'ich ta'limda darslik va o'quv lug'atlari integratsiyasi asosida o'quvchilarning lingvistik-kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	195
Ergasheva Tuyg'unoy Shavkatjon qizi	
Bo'lajak musiqa ta'limi o'qituvchilarining raqamli-pedagogik kompetensiyasini rivojlantirishning integrativ-metodik modelini takomillashtirish	201
Ataboyeva Muxlisa Azimjon qizi	
Raqamli ta'lim nazariyasi va metodikasi asosida oliy ta'lim pedagoglarining kasbiy faoliyatini takomillashtirish.....	209
Choriyeva Lobar Fayzullo qizi, Safarov Azamat Rasul o'g'li	
Inklyuziv ta'limda o'quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlash va ularga mos pedagogik yondashuvlarni tashkil etish	214
Avazova Ozoda Ashurali qizi	
Integrativ yondashuv asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishning pedagogik texnologiyalari ...	219
Abdusabirova Laylo Azizjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining imloviy savodxonligini oshirish usullari	224
Ashurova Zilolaxon Baxodir qizi	
Boshlang'ich ta'limda Jeopardylabs platformasi asosidagi o'yin-topshiriqlarnig dars samaradorligidagi ahamiyati.....	229
Atayeva Baxrinisa Abduvaxidovna	
Tasviriy san'at talabalarida perseptiv qobiliyatlarni rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	233
Bazarova Muyassarxon Maxamadyusubovna	
What Trainee English Teachers Notice in AI-Generated Assessment Tools: Fault Detection in Two Tesol Cohorts	238
Dildora Kdirbayeva	
Zamonaviy didaktik vositalar asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kometensiyasini rivojlantirish mexanizmi.....	246
Ergasheva Ma'mura Suyunovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Ilk qadam" milliy o'quv dasturi asosida bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashning pedagogik asoslari.....	250
Ergasheva Umrinisso Komilovna	
Aqli zaif bolalarda kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishning diagnostik mezonlari va ko'rsatkichlari ...	254
Hamraqulova Durdona Dilshod qizi	
Parent Preparation for Meaningful Participation in Inclusive Education.....	258
Muazzam Bakhtierovna Abdurakhmanova	
Oliy ta'limning nofilologik yo'nalishlarida til ta'limi darsliklari mazmunini bosqichma-bosqich loyihalash	262
Muxamedova Muhlisa Avazjon qizi	
Interyer dizayn ta'limida sun'iy intellekt: bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	268
Rustamov Kamoliddin Ziyodulla o'g'li	
Differences Between Professional and Amateur Boxing	273
Shuhrat Dilmuradov	
Лингводидактический потенциал интерактивного обучения в развитии речевой компетенции пятиклассников.....	277
Ергашева Эльвира Владимировна	

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA “ILK QADAM” MILLIY O'QUV DASTURI ASOSIDA BOLALARNING HAR TOMONLAMA RIVOJLANISHINI TA'MINLASHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Ergasheva Umriniso Komilovna

University of Business and Science oliy ta'lim muassasasi

“Maktabgacha-boshlang'ich ta'lim va sport faoliyati”

kafedrası o'qituvchisi

E-mail ergashevaumrinisso@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0005-4369-7033>

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishda muhim metodik asos bo'lib xizmat qiluvchi “Ilk qadam” milliy o'quv dasturining uchinchi nashrida belgilangan pedagogik yondashuvlar hamda ularni maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatida qo'llashning amaliy ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi milliy o'quv dasturida nazarda tutilgan bolaga yo'naltirilgan ta'lim, o'yin asosida o'qitish, kompetensiyaviy yondashuv, inklyuziv ta'lim hamda pedagogik kuzatuv tamoyillarining bolaning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashdagi o'rni va pedagogik imkoniyatlarini yoritishdan iborat. Shuningdek, mazkur yondashuvlarning bolalarning individual ehtiyojlari, qiziqishlari va rivojlanish xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etishdagi ahamiyati ochib beriladi.

Kalit so'zlar: “Ilk qadam” milliy o'quv dasturi, maktabgacha ta'lim, bola shaxsi, har tomonlama rivojlanish, kompetensiyaviy yondashuv, o'yin asosida ta'lim, pedagogik kuzatuv, inklyuziv ta'lim, rivojlantiruvchi muhit.

Abstract: This article analyzes the pedagogical approaches outlined in the third edition of the “Ilk Qadam” National Curriculum, which serves as an important methodological framework for the development of preschool education in the Republic of Uzbekistan, as well as the practical significance of their implementation in preschool educational organizations. The main purpose of the study is to examine the role and pedagogical potential of child-centered education, play-based learning, the competency-based approach, inclusive education, and pedagogical observation, as stipulated in the National Curriculum, in ensuring the holistic development of children. The article also highlights the importance of these approaches in organizing the educational process with due consideration of children's individual needs, interests, and developmental characteristics.

Key words: “Ilk Qadam” National Curriculum, preschool education, child personality, holistic development, competency-based approach, play-based learning, pedagogical observation, inclusive education, developmental environment.

Аннотация: В статье анализируются педагогические подходы, определённые в третьем издании Национальной учебной программы “Илк кадам”, являющейся важной методической основой развития системы дошкольного образования Республики Узбекистан, а также практическое значение их применения в деятельности дошкольных образовательных организаций. Основная цель исследования заключается в раскрытии роли и педагогических возможностей предусмотренных Национальной учебной программой личностно-ориентированного обучения, обучения на основе игры, компетентностного подхода, инклюзивного образования и педагогического наблюдения в обеспечении всестороннего развития ребёнка. Кроме того, раскрывается значение данных подходов в организации образовательного процесса с учётом индивидуальных потребностей, интересов и особенностей развития детей.

Ключевые слова: Национальная учебная программа “Илк кадам”, дошкольное образование, личность ребёнка, всестороннее развитие, компетентностный подход, обучение на основе игры, педагогическое наблюдение, инклюзивное образование, развивающая среда.

KIRISH

Maktabgacha yosh davri bolaning shaxs sifatida shakllanishi, atrof-muhitni anglashi, muloqot ko'nikmalarini egallashi va bilish faoliyatining rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi. Ushbu davrda tashkil etiladigan ta'lim-tarbiya jarayoni bolaning nafaqat bilim va ko'nikmalarni egallashiga, balki mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal qilish, o'z his-tuyg'ularini anglash va boshqalar bilan hamkorlik qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Shu sababli maktabgacha ta'lim mazmunini bolaning yosh va individual xususiyatlariga mos tashkil etish dolzarb pedagogik masalalardan biridir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'limning "Ilk qadam" milliy o'quv dasturi ushbu jarayonni tashkil etishning muhim metodik asosidir. Dasturning uchinchi nashri O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirining 2026-yil 17-iyuldagi 260-son buyrug'iga ilova sifatida tasdiqlangan. Dastur maktabgacha yoshdagi bolaning har tomonlama rivojlangan shaxs sifatida shakllanishiga qaratilgan ta'lim-tarbiya jarayonining maqsadlari, vazifalari, tamoyillari, kutilayotgan natijalari va tashkil etish usullarini belgilaydi.

Milliy o'quv dasturining uchinchi nashrida bolalarning rivojlanishiga zamonaviy pedagogik va psixologik yondashuvlar asosida qaraladi. Jumladan, bola shaxsiga yo'naltirilgan ta'lim, o'yin va tadqiqotga asoslangan faoliyat, kompetensiyaviy yondashuv, inklyuzivlik, milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg'unligiga e'tibor qaratilgan. Dasturda, shuningdek, bolalarning maktabgacha ta'limdan boshlang'ich ta'limga o'tish davrini qo'llab-quvvatlashga alohida bob ajratilgan.

Tadqiqotning maqsadi - "Ilk qadam" milliy o'quv dasturining uchinchi nashrini nazariy jihatdan tahlil qilish hamda uning bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashdagi pedagogik imkoniyatlarini aniqlash.

Tadqiqot vazifalari:

1. Milliy o'quv dasturining maqsadi va asosiy tamoyillarini tahlil qilish.
2. Bolaga yo'naltirilgan va o'yin asosida ta'lim berish yondashuvlarining mohiyatini ochib berish.
3. Bolalar rivojlanishining beshta sohasi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlash.
4. Pedagogik kuzatuv va rivojlanish xaritasining ta'lim-tarbiya jarayonidagi vazifalarini yoritish.
5. Dastur talablarini maktabgacha ta'lim amaliyotiga tatbiq etish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Hujjatlarni tahlil qilish metodi

Milliy o'quv dasturining maqsadi, tamoyillari, pedagogik yondashuvlari, rivojlanish sohalari hamda baholash va kuzatishga oid bo'limlari o'rganildi. Dasturda uchraydigan bolaga yo'naltirilgan ta'lim, o'yin orqali o'qitish, kompetensiyaviy yondashuv, inklyuzivlik, pedagogik kuzatuv va rivojlantiruvchi muhit tushunchalari mazmun jihatidan tahlil qilindi. Ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish tamoyillari bilan bolalar rivojlanishini kuzatish va kutilayotgan natijalarni aniqlashga oid talablar o'rtasidagi bog'liqlik ko'rib chiqildi.

Tahlil qilingan ma'lumotlar asosida milliy o'quv dasturining amaliy ahamiyati umumlashtirildi va pedagoglar faoliyati uchun metodik tavsiyalar shakllantirildi. Tadqiqotning tahlil mezonlari quyidagilardan iborat bo'ldi: ta'limning bola ehtiyojlariga mosligi, rivojlanish sohalarining integratsiyasi, bolaning faol ishtiroki, pedagogik kuzatuvning tizimliliigi va kuzatuv natijalaridan keyingi rejalashtirishda foydalanish.

Milliy o'quv dasturining mazmunidan quyidagi asosiy pedagogik tamoyillarni ajratish mumkin:

1. Individuallik: har bir bolaning o'ziga xos xususiyatlari va ehtiyojlarini hisobga olish.
2. Moslashuvchanlik: ta'lim-tarbiya faoliyatini bolalar va ta'lim muhiti sharoitlariga mos tashkil etish.
3. Inklyuzivlik va tenglik: turli ehtiyojlarga ega bolalarning ta'lim jarayonida ishtirokini qo'llab-quvvatlash.
4. Integratsiyalashgan ta'lim: rivojlanish sohalarini alohida emas, o'zaro bog'liq holda rivojlantirish.
5. Kompetensiyaviy yondashuv: bolada o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalarni turli vaziyatlarda qo'llash imkoniyatini shakllantirish.
6. Qadriyatlarga asoslanish: milliy, umuminsoniy, shaxsiy, ta'limiy va ekologik qadriyatlarni tarbiyaviy jarayonga singdirish.

Mazkur tamoyillar bir-birini to'ldiradi. Masalan, integratsiyalashgan faoliyatni tashkil etishda bolaning individual qiziqishlarini hisobga olish, unga mustaqil tanlov imkoniyatini berish va turli rivojlanish sohalarini birgalikda qo'llab-quvvatlash mumkin.

TAHLIL VA NATIJALAR

“Ilk qadam” dasturida maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishi beshta asosiy soha bo'yicha belgilangan:

1. Jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzi.
2. Ijtimoiy-hissiy rivojlanish.
3. Nutq, muloqot, o'qish va yozish ko'nikmalari.
4. Bilish jarayonlarining rivojlanishi.
5. Ijodiy rivojlanish.

Ushbu sohalar o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, bitta faoliyat davomida bir necha sohani rivojlantirish imkoniyati mavjud.

Rivojlanish sohasi	Asosiy mazmuni	Amaliy faoliyat namunasi
Jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzi	Harakat faolligi va sog'lom turmush ko'nikmalari	Harakatli o'yinlar, muvozanat mashqlari
Ijtimoiy-hissiy rivojlanish	His-tuyg'ularni anglash, muloqot va hamkorlik	Guruhli o'yin, rolli o'yin
Nutq, muloqot, o'qish va yozish ko'nikmalari	Fikrni ifodalash va muloqot qilish	Ertakni qayta hikoya qilish, suhbat
Bilish jarayonlarining rivojlanishi	Kuzatish, taqqoslash va muammoni hal qilish	Tabiat hodisalarini kuzatish, predmetlarni guruhlash
Ijodiy rivojlanish	Tasavvur va ijodiy ifoda	Rasm chizish, qurish-yasash, sahnalashtirish

Jadvaldagi faoliyat namunalari muallif tomonidan dastur yo'nalishlarini amaliy tushuntirish maqsadida tuzilgan.

Masalan, bolalar bilan ertakni sahnalashtirish faoliyati tashkil etilganda, ular matnni tinglaydi va eslab qoladi, qahramonlar nomidan gapiradi, rollarni taqsimlaydi, his-tuyg'ularni ifodalaydi va obrazlar yaratadi. Natijada nutq, ijtimoiy-hissiy va ijodiy rivojlanish birgalikda qo'llab-quvvatlanishi mumkin.

Shu jihatdan, ta'limiy faoliyatni faqat bitta rivojlanish sohasiga yo'naltirish bilan cheklanmasdan, uning boshqa sohalar bilan bog'lanish imkoniyatlarini ham hisobga olish maqsadga muvofiq.

O'yin va bolaga yo'naltirilgan ta'limning ahamiyati

Milliy o'quv dasturining uchinchi nashrida o'yin orqali ta'lim berish va bola shaxsiga yo'naltirilgan yondashuv alohida yoritilgan. Dasturda pedagogning roli faqat ma'lumot beruvchi sifatida emas, balki bolaning faoliyatini qo'llab-quvvatlovchi fasilitator sifatida ham ko'riladi. Shuningdek, oila va jamoatchilik bilan hamkorlik, bolalar huquqlari, inklyuzivlik va rivojlantiruvchi muhit masalalariga e'tibor qaratiladi. O'yin bolalarga atrof-muhitni o'rganish, tengdoshlari bilan munosabat o'rnatish, turli rollarni sinab ko'rish va muammoli vaziyatlarni hal etish imkonini beradi.

O'yin asosida tashkil etilgan faoliyatda pedagog bolalarning qiziqishlarini kuzatishi va zarur hollarda qo'shimcha savollar, materiallar yoki yangi vazifalar bilan ularning izlanishini rag'batlantirishi mumkin. Bola shaxsiga yo'naltirilgan yondashuv esa ta'limiy faoliyatda bolalarning yosh xususiyatlari, individual imkoniyatlari va qiziqishlarini hisobga olishni nazarda tutadi. Bunda barcha bolalardan bir xil tezlikda natija kutish o'rniga, ularning rivojlanishidagi individual farqlarni tushunish muhimdir.

Masalan, qurish-yasash markazida bolalarga turli shakl va o'lchamdagi kublar taklif etilishi mumkin. Ayrim bolalar oddiy inshoot qurishni, boshqalari esa murakkabroq tuzilma yaratishni tanlaydi. Pedagog ularning mustaqil tanlovini qo'llab-quvvatlab, vazifalarni imkoniyatlariga mos ravishda murakkablashtirishi mumkin. Bu misol dastur tamoyillarini amaliyotda qo'llashga doir mualliflik tavsiyasidir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

“Ilk qadam” milliy o'quv dasturining uchinchi nashri mazmunini tahlil qilish quyidagi xulosalarni shakllantirish imkonini berdi.

Birinchidan, milliy o'quv dasturi maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan bo'lib, jismoniy, ijtimoiy-hissiy, kommunikativ, bilish va ijodiy rivojlanish sohalarini o'zaro bog'liq holda ko'rib chiqadi. Bolaga yo'naltirilgan ta'lim va o'yin asosida o'qitish bolaning faol ishtiro-

kini, mustaqil izlanishini va individual imkoniyatlarini hisobga olishni nazarda tutadi. Ushbu yondashuvlarni samarali qo'llash pedagogdan faoliyatni maqsadli tashkil etish va zarur hollarda moslashtirishni talab qiladi. Kompetensiyaviy yondashuv bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash bilan birga, bilim va ko'nikmalarni kundalik vaziyatlarda qo'llash imkoniyatlarini rivojlantirishga qaratilgan.

Pedagogik kuzatuv va rivojlanish xaritasi bolaning rivojlanishidagi o'zgarishlarni tizimli aniqlash hamda keyingi ta'limiy faoliyatni rejalashtirish uchun muhim vosita hisoblanadi. Rivojlantiruvchi muhit va oila bilan hamkorlik bolaning ta'limiy tajribasini kengaytirish hamda uning individual ehtiyojlarini yaxshiroq hisobga olishga yordam berishi mumkin.

Umuman olganda, "Ilk qadam" milliy o'quv dasturining pedagogik imkoniyatlaridan foydalanish bolaning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish uchun metodik asos yaratadi. Ushbu yondashuvlarning amaliy samaradorligini aniqlash esa empirik tadqiqotlar orqali alohida tekshirilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirining 2026-yil 17-iyuldagi 260-son buyrug'iga ilova. O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'limning "Ilk qadam" milliy o'quv dasturi. Uchinchi nashr. - Toshkent, 2026.
2. O'zbekiston Respublikasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni. 2019-yil 16-dekabr, O'RQ-595-son. Milliy o'quv dasturida keltirilgan manba: Lex.uz.
3. O'zbekiston respublikasi maktabgacha va maktab ta'limi vazirining 340-sonli buyrug'i
4. O'zbekiston Respublikasining "Ilmfan va ilmiy faoliyat to'g'risida"gi O'RQ576son Qonuni, 2019yil 29oktabr // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. - URL: <https://lex.uz/docs/4571490>.
5. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi O'RQ637son Qonuni, 2020yil 23sentabr // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. - URL: <https://lex.uz/docs/5013007>.
6. Увлияние национальных ценностей и экологического воспитания на формирование и воспитание дошкольников Экономика и социум №7(134)2025. https://www.iupr.ru/_files/ugd/b06fdc_df0a8e99592e4d3eb2cf28c3eef1c9eb.pdf?index=true.
7. Ergasheva U. "Ma'naviy ma'rifiy" ishlar bo'yicha maktabgacha ta'lim tashkilotlari sifatini oshirish //Молодые ученые. 2024. - Т. 2. - №. 21.- С. 51-53.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №10(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.